

14. Henkyn B. M. Ekonomyka y sotsyolohyia truda: uchebnyk / B. M. Henkyn. – M.: Norma, 2001. – 476 s;
 15. Ekonomyka truda: uchebnyk / pod red. P. E. Shlendera, Yu. P. Kokyna. – M.: Yuryst, 2003. – 524 s.
 16. Fatkhutdinov R. A. Ynnovatsyonnyi menedzhment / R. A. Fatkhutdinov. – M.: Byznes-shkola «Yntel-SynteZ», 2000. – 615 s.
 17. Zlupko S.M., Radetskiy Y.I. Liudskiy potentsial, zainiatist i sotsialnyi zakhyst naseleennia v Ukraini. – Lviv: Vydav. Tsent LNU im.I.Franka,2001, – 192 s.

Рецензія/Peer review : 18.7.2013 p. Надрукована/Printed :25.9.2013 p.

УДК 331

А.С. НАЙДЮК

Хмельницький національний університет

ВПЛИВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ РИНКІВ ПРАЦІ УКРАЇНИ

У статті розглянуто сутність поняття «євроінтеграція» та його роль у системі формування регіональних ринків праці України.

Ключові слова: євроінтеграція, ринок праці, інтеграція, регіональний розвиток.

A. NAIDIUK

Khmelnytsky National University

IMPACT ON INTEGRATION OF REGIONAL LABOUR MARKETS UKRAINE

The article deals with the essence of the concept of "European integration" and its role in the formation of regional labor markets of Ukraine.

European integration process and deepening globalization have a significant impact on the expansion of regional labor markets, the formation of industrial relations. In this respect, Ukraine is interested as ever and because the development of international economic relations should be made towards European integration and taking into account the international division of labor.

Keywords: *European integration, labor market integration, regional development.*

Актуальність дослідження. Прагнення України стати рівноправним учасником світогосподарських відносин, побудувати сучасні, засновані на принципах свободи та демократії, політичні та соціально-економічні інститути держави, пов'язане з бажанням стати повноправним членом Європейського Союзу як найближчого потужного інтеграційного об'єднання, що успішно розвивається. Завдання удосконалення регулювання національного ринку праці в умовах реалізації євроінтеграційної стратегії України є досить актуальним, так як передчасним є твердження про повну готовність та безпеку інтеграції країни до європейського ринку праці, що характеризується більш високим рівнем оплати праці та вільним переміщенням робочої сили між країнами-членами ЄС, хоча формування ринку праці, створення основних передумов його ефективного функціонування вже набуло певних ознак завершеності.

Аналіз останніх досліджень. Дослідження формування, розвитку та регулювання ринку праці Європейського Союзу здійснено такими вітчизняними та зарубіжними вченими як Качан Є.П., Шушпанов Д.Г., Неспровова А., Кейзес С., Хакім К., Куппін Л., Бленчерд О., Крюгер А., Мортенсен Д. Питання трудової міграції, що значно посилюється в умовах глобалізації економіки, досліджуються в роботах вітчизняних і зарубіжних вчених Пирожкова С.І., Малиновської О.А., Хомри О.У., Романюка М.Д., Івахнюка І.В., Боєри Т., Брюкера Г., Сассена С., Портеса Дж., Борджаса Дж., Мінсера Дж., Мессі Д. Вагомий внесок у дослідження питань формування та регулювання ринку праці внесли такі вітчизняні і зарубіжні вчені, як Бандур С.І., Богиня Д.П., Боровик В.С., Брич В.Я., Буряк П.Ю., Васильченко В.С., Волгін Н.А., Грیشнова О.А., Григор'єва М.І., Єрмакова Е.Е., Збишко Б.Г., Ішин В.В., Калініна С.П., Карпінський Б.А., Колосова Р.П., Котляр А.Е., Лібанова Е.М., Лук'янченко Н.Д., Ліпсіц І.В., Мартякова О.В., Никифорова В.Г., Онікієнко В.В., Петрова І.Л., Петюх В.М., Рофе А.І., Похвошев В.А., Шаленко М.В. та інші [1].

Основний матеріал дослідження. Після проведення Україною певних змін ринкового характеру перед нею став вибір про подальший шлях розвитку. Одна із альтернатив для України була і є євроінтеграція. Тому на сучасному етапі актуальним є визначення самого поняття «євроінтеграція».

У геополітиці «інтеграція» означає різноманітні форми об'єднання декількох просторових секторів. Вона може здійснюватися як на основі військової експансії, так і мирним шляхом. Існують декілька шляхів геополітичної інтеграції: економічна, культурна, мовна, стратегічна, політична, релігійна і т.д. Всі вони можуть привести до однакового кінцевого результату - збільшення стратегічного і просторового обсягу блоку.

Таким чином, можна зробити висновок, що поняттю «євроінтеграція» будуть властиві всі ознаки поняття «інтеграція», але вони будуть стосуватися лише певного географічного простору - Європи. Виходячи з цього, євроінтеграція - це процес, що характеризується політичною, економічною, правовою, культурною та соціальною інтеграцією всіх країн Європи чи частини з них. Поняття «євроінтеграція» часто ототожнюють з поняттями вступ до Європейського Союзу та «європеїзація», що є невірним. Вступ до ЄС - це політичне рішення, яким частина національного суверенітету передається союзному центру в Брюссель. В разі вступу до ЄС країна починає визнавати законодавство, нормативи і стандарти ЄС, діяти в рамках єдиної союзної політики. Зростає вплив рішень, які колективно приймаються в Брюсселі. Країна дістає певні обмеження в задоволенні власних національних інтересів, які обумовлені інтересами інших членів ЄС. В разі вступу до ЄС фінансова система країни в значній мірі поступається своєю незалежністю, а в перспективі країна може втратити й власну валюту, що обумовлено переходом на євро [2].

Співпраця України з сукупністю політичних та економічних організацій може бути оцінена умовним ступенем її інтегрованості до європейського простору. На даний момент на території Європи існує 8 значних міжнародних організацій, членами яких є лише європейські країни. Серед них Європейський Союз, Рада Європи, Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), Європейська асоціація вільної торгівлі, Митний союз ЄС, Європейська економічна зона, Шенгенська зона та Єврозона. Найбільш інтегрованими країнами, тобто учасниками майже всіх значних європейських об'єднань, є країни Західної Європи, наприклад, Франція, Німеччина, Італія, що є учасниками 7 з 8 найвпливовіших організацій. Польща, що має багатий досвід співпраці з ЄС, є учасником 6 організацій, Росія, як і Україна - 2 (ОБСЄ та Рада Європи). Найменш інтегрованою в європейський простір країною є Білорусь, що входить лише в ОБСЄ, але є кандидатом у члени Ради Європи.

Найкращим способом реалізації національних інтересів України, побудови економічно розвинутої і демократичної держави, зміцнення позицій у світовій системі міжнародних відносин є Європейська інтеграція і членство в Європейському Союзі. Для України європейська інтеграція - це шлях модернізації економіки, подолання технологічної відсталості, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, створення нових робочих місць, підвищення конкурентної спроможності вітчизняного товаровиробника, вихід на світові ринки, насамперед на ринок ЄС.

Саме тому існує низка аргументів щодо розвитку співпраці України з ЄС:

1. Україна може мобілізувати кошти, необхідні для забезпечення макроекономічної стабільності, диверсифікуючи тим самим джерела зовнішніх запозичень саме на європейському фінансовому ринку, який сьогодні є найбільшим у світі.

2. На більш раціональний розподіл ресурсів, підвищення ефективності економічних процесів безпосередньо впливає розвиток міжнародного співробітництва в цілому та економічних зв'язків з ЄС.

3. Розвиток співробітництва з ЄС неминуче означає необхідність запроваджувати відповідні правила та стандарти вироблення та реалізації економічної політики, поведінки первинних економічних агентів. А це, в свою чергу, сприятиме формуванню прозорого середовища виробничо-комерційної діяльності на національному ринку, що має надзвичайно велике значення для України.

4. Європейський Союз - це невичерпне джерело досвіду функціонування ринкової соціально зорієнтованої економіки та державного регулювання економічних процесів. Очевидно, саме тут Україна може отримати знання щодо розробки та реалізації антимонопольної політики та здійснення контролю за концентрацією економічної діяльності, регулюванням фондового ринку, політики в галузі зайнятості тощо.

5. Інтеграція українських виробників у виробничо-комерційні ланцюги, учасниками яких є фірми та підприємства різних країн, дасть змогу виходити на нові перспективні ринки збуту, раціоналізувати власне виробництво, гнучкіше реагувати на зміни міжнародної економічної кон'юнктури, забезпечувати стабільний розвиток відповідних виробництв.

6. Розвиток співробітництва з ЄС сприятиме повнішому використанню потенціалу України як транзитної держави, що означає збільшення надходжень від експорту транспортних послуг та розвиток відповідних галузей промисловості.

7. Протягом десятиліть українські підприємства були фактично відрізані від світового ринку. Тому їх вихід на європейський ринок має велике значення як джерело досвіду та практичних вмінь конкурувати з виробниками інших країн, розробляти та реалізовувати стратегію виробничо-комерційної діяльності, зорієнтованої на світову кон'юнктуру відповідних ринків. При цьому слід окремо зазначити, що вміння успішно діяти на міжнародних ринках веде до підвищення рівня та якості задоволення потреб національних споживачів.

8. Україна не має капіталу, необхідного для модернізації наявних та створення нових сучасних підприємств, тому виробничі технології українських підприємств відстають від тих, що їх використовують передові європейські країни. А без модернізації успадкованих від СРСР виробничих структур Україна навряд чи може сподіватися вийти на траєкторію стійкого економічного розвитку та подолати зростаюче відставання від економічно розвинутих країн, які визначають напрями та масштаби динаміки світової економіки. Саме тому для технологічного оновлення українського виробництва необхідне співробітництво України з Європейським Союзом.

9. Європейський Союз являє собою великий ринок збуту виробів та джерело задоволення потреб України в найрізноманітніших споживчих та інвестиційних товарах. До того ж, торгівля з ЄС є важливим джерелом надходження вільно конвертованої валюти, дозволяє обмежувати бартер, масштаби якого сьогодні загрожують економічній безпеці країни.

Інтеграція в Європу означає зростання відкритості національної економіки та конкуренції з боку фірм ЄС. При цьому неминучі досить болючі наслідки для окремих секторів, виробництв і навіть регіонів. Проте потенційні здобутки і переваги європейської інтеграції перевищують можливі втрати й ризики. Це було переконливо доведено попереднім досвідом всіх без винятку європейських країн, у тому числі тих, рівень економічного розвитку яких був нижчий від середнього.

Сучасний стан економічних відносин між Україною та ЄС можна назвати «торговельною моделлю співробітництва». Її характерною рисою є те, що структура зовнішньої торгівлі України визначається порівняльними перевагами, що сформувалися ще тоді, коли Україна була частиною радянського економічного комплексу. Така ситуація виникла внаслідок цілої низки об'єктивних та суб'єктивних причин, а саме:

1. В Україні тільки розгортається процес визначення того, які фірми та товари мають формувати зовнішньоторговельний профіль країни в середньо- та довготерміновому періодах.

2. Економічна криза гальмує вихід на світовий ринок в цілому та європейський зокрема і утвердження на них потенційно конкурентоспроможних українських підприємств. До того ж нагромадження взаємної заборгованості між підприємствами перешкоджає розвитку нормальної кооперації, без чого неможливо забезпечити випуск кінцевої продукції. Слід ще окремо відзначити, що саме економічна криза є причиною того, що Україна не може (за невеликим винятком) повністю використати квоти, встановлені ЄС на ввезення українських товарів.

3. Інтеграція України в європейську економіку значною мірою гальмується структурою виробництва, успадкованою від СРСР, у минулому Україна спеціалізувалася переважно на випуску проміжної промислової продукції, тоді як виробництво кінцевих товарів знаходилося за межами республіки.

4. Архаїчна структура промисловості України залишається практично без змін. У ній традиційно переважають матеріало- та енергомісткі виробництва, наприклад, важке машинобудування, хімічна та будівельна промисловість, виробництво сільськогосподарської техніки та тракторів тощо. Високотехнологічні виробництва сьогодні не визначають промисловий профіль країни. Ось чому значна частина українських виробів малоконкурентоспроможні або й зовсім неконкурентоспроможні на світових ринках.

5. Європейський ринок досить насичений товарами з низьким ступенем обробки, промисловими товарами споживчого призначення та сільськогосподарською продукцією. А саме ці товари сьогодні становлять основну частку українського експорту. Насиченість ринку ЄС виробами традиційного машинобудування, що їх випускає вітчизняна промисловість, означає, що утвердження України на ринку ЄС як виробника складної продукції об'єктивно вимагає активізації інноваційного процесу в країні.

6. Українським експортерам ще явно бракує досвіду діяльності на зовнішніх ринках. Часто-густо міжнародне співробітництво гальмується недостатньою підтримкою виробників з боку відповідних міністерств та відомств. До того ж можна назвати численні випадки, коли Україна втрачала вигідні можливості внаслідок неефективної системи вироблення та реалізації економічної політики в цілому.

Через об'єднуючу дію механізму економічної інтеграції відбувається формування регіональних ринків робочої сили. Високо інтегрований ринок праці передбачає інтенсивний рух робочої сили і потребує налагодження інформаційної та фінансової системи державного контролю за трудовими переміщеннями населення. З поглибленням спеціалізації територіальних господарських комплексів та активізації товарообороту між ними формуються передумови для посилення інтеграційних процесів на ринку праці. Для безпосереднього включення робочої сили в ці процеси її власники мусять оволодіти професіями, попит на які зростає, та конкурувати між собою за престижніші робочі місця. Інтеграційні процеси на ринку праці мають відбуватися еволюційно. За темпами і формами перетворень цей процес має бути адекватний змінам в інших сферах господарювання, а головне — зрушенням структури потреб у товарах і послугах [3].

Необхідність формування власної моделі розвитку регіонального ринку праці залишається актуальним для забезпечення економічного зростання України. В першу чергу, найважливішим завданням при розробці даної моделі є визначення найсуттєвіших факторів, які будуть впливати на динаміку розвитку регіонального ринку праці. Особливої актуальності дослідження факторів впливу на розвиток регіонального ринку праці набуває за низької пристосованості робочої сили в умовах світової фінансової кризи, нових умов господарювання та впливу євроінтеграції; при зростанні соціальних ризиків на ринку праці, які супроводжуються посиленням нестабільності і коливання рівня доходів населення, збільшенням резервів робочої сили, які набувають соціально небезпечних обсягів [4].

Серед факторів, які за умов євроінтеграції впливають на розвиток регіонального ринку праці можна виділити такі:

- зовнішні та внутрішні фактори ендегенного та екзогенного середовища;
- загальні та специфічні (особливі);
- основні й другорядні фактори;
- прямі та побічні фактори;
- одно- і різноспрямованої дії фактори тощо.

До найбільш значимих факторів, які впливають на основні характеристики регіонального ринку праці та специфіку вироблення відповідних заходів політики його регулювання слід віднести:

- соціально-економічні фактори;
- демографічні фактори
- соціально-інноваційні фактори;
- особистісно – психологічні фактори ;
- екологічні фактори;
- фактори впливу євроінтеграції, світової економічної кризи та інші фактори.

Зовнішні фактори впливають із оточуючого середовища, вони не залежать від регіонального ринку праці. Із нарощуванням процесів євроінтеграції та глобалізації, фінансово-економічної кризи, їх вплив на висвітлення регіонального аспекту розвитку ринку праці став особливо відчутним. Євроінтеграція стала об'єктивною закономірністю цивілізаційного розвитку. Як складний, багатоплановий процес вона здійснює вплив на всі сфери людського життя, в тому числі і на ринок праці. Так, потенційними перевагами фактора впливу від євроінтеграції є:

- посилення мобільності робочої сили;
- можливості формування ринкові моделі поведінки;
- посилення творчого характеру праці внаслідок набуття досвіду трудової діяльності за кордоном з метою підвищення загального професійно-кваліфікаційного рівня зайнятості населення;
- підвищення стандартів з оплати праці в результаті більшої відкритості економіки;
- посилення конкурентоспроможності освітніх послуг, що забезпечуватиме підвищення освітнього рівня робочої сили, розширення експортного потенціалу за рахунок відкритого доступу на світові ринки, що забезпечуватиме створення нових робочих місць, залучатиме іммігрантів на малопривабливі за умовами оплати та найму робочі місця тощо.

Проте, не слід забувати, що вплив євроінтеграції на розвиток регіональних ринків праці України супроводжується безліччю небезпек і ризиків. Так, одними з найбільш відчутних негативних впливів на ринок праці стало суттєве погіршення якості людського капіталу внаслідок міграційного відтоку за кордон висококваліфікованої робочої сили, від'їзду молоді (з метою отримання освіти тощо).

Переходячи до внутрішніх факторів, слід підкреслити, що генеральним фактором, який визначає розвиток регіонального ринку праці, на думку У. Садової та Л. Семів, є потреби суспільства, тобто, потреби людей в економічній діяльності як форми примноження штучного середовища їхнього існування. Потреби мають чітко виражений регіональний характер, що відображає територіальні відмінності географічного середовища, специфіку способу виробництва суспільних благ, особливості розвитку продуктивних сил, демографопоселенських й трудових процесів. У такій інтерпретації кожен фактор відображає масштаби, рівень постійності, просторового охоплення явища [3].

Висновки. Таким чином євроінтеграційні процеси та поглиблення глобалізації мають неабиякий вплив на розширення регіональних ринків праці, формування соціально-трудова відносин. В цьому аспекті Україна зацікавлена як ніколи і через те розвиток міжнародних економічних відносин має здійснюватись в напрямку євроінтеграції та з урахуванням міжнародного поділу праці.

Література

1. Серета Ганна Володимирівна. Регулювання ринку праці України в контексті євроінтеграційних процесів : Дис... канд. наук: 08.09.01 - 2007.
2. Толкачов, О. Європейський вимір України [Електронний ресурс] : Європейська асоціація українців. - Режим доступу : <http://www.ukrassociation.eu/2009/12/04/європейський-вимір-України-Олексій-т.-20.02.2011>.
3. Зуб М.Я. Фактори впливу на розвиток регіонального ринку праці за умов євроінтеграції / Вісник Хмельницького національного університету № 5 '2009 / Т. 1, с.221-224

References

1. Sereda Anna. Labor market regulation Ukraine in context of European integration processes: Dis ... candidate. sciences: 08.09.01 - 2007.
2. Tolkachov, A. European dimension Ukraine [electronic resource]: European Association of Ukrainian. - Mode of access: <http://www.ukrassociation.eu/2009/12/04/-European-dimension-Ukraine-Oleksiy-Ave.-20.02.2011>.
3. Zub MJ Factors influencing the development of the regional labor market conditions for integration / Herald Khmelnytsky National University 5 number '2009 / Т. 1, s.221-224

Рецензія/Peer review : 17.7.2013 р. Надрукована/Printed :25.9.2013 р.

УДК 658.310

Л.В. ВОЛЯНСЬКА-САВЧУК
Хмельницький національний університет

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЮЧОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

В роботі дана оцінка ефективності діючої системи управління персоналом на підприємствах машинобудування Хмельницької області. Проаналізовано кількість найманих працівників за видами економічної діяльності машинобудівних підприємств Хмельницької області, рівень заробітної плати на підприємствах машинобудування Хмельницької області.

Ключові слова: управління персоналом, система управління персоналом, кадрова політика, заробітна плата.

L. VOLYANSKA-SAVCHUK
Khmelnytsky National University

EVALUATION OF EXISTING SYSTEM OF PERSONNEL IN THE ENTERPRISE

Abstract - This paper assessed the effectiveness of the current system of personnel management in the mechanical engineering Khmelnytsky region. Analyzed the number of employees by sector engineering companies Khmelnytsky region, wages in the mechanical engineering Khmelnytsky region.

The introduction of modern methods of industrial personnel policy requires a comprehensive analysis of socio-economic development of the area which is centered activities of the company and the introduction of various forms of state support for employment that should help prevent the growth of unemployment rate and a decrease in the standard of living of the population. Therefore, industry personnel policies must be socially oriented and implemented with the support of the public authorities, which leads to the creation of a national concept of labor market in Ukraine and reform with social responsibility and encourage business activity of domestic industry.

Keywords: human resources management, human resources management system, personnel policies, salary.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасні тенденції стану ринку праці в Україні свідчать про зменшення кількості безробітних на початку 2010 р. у порівнянні із аналогічним періодом 2009 р. на 340 тисяч осіб, що значно покращує стан сфери соціального захисту населення. Серед основних галузей що найбільше постраждали від впливу світової фінансової кризи перш за все слід відзначити такі важливі для української економіки сфери як металургія, машинобудівництво, хімічна промисловість. Проте через інерційність ринку праці тенденції покращення його стану значно відстають від економічних показників розвитку галузі на період від одного до двох років, тому соціальна сфера, що постраждала найбільше від фінансової кризи вочевидь лише до 2013 р. зможе вийти на показники економічного росту промисловості, що спостерігаються на початку 2010 р. Створення нових робочих місць - це першочергове завдання, що має бути вирішено на регіональному рівні задля забезпечення високих соціальних стандартів життя проте через